

**ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ: Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ
ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Μαρία Γκασούκα

Πανεπιστήμιο Αργαίου

mgasouka@rhodes.aegean.gr

Τα τελευταία χρόνια, και στο πλαίσιο των Γυναικείων Σπουδών, έχει καταδειχθεί πως η κατασκευασμένη ήδη από την οικογένεια έμφυλη πολιτιστική διαφορά μεταφέρεται σ' ένα χώρο προνομιούχο για την ενίσχυση και διεύρυνσή της, με τρόπους και μεθόδους αντίστοιχες με αυτές της οικογένειας: στον χώρο του σχολείου. Ο θεσμός του σχολείου αποτελεί το σημαντικότερο κανάλι μεταφοράς των απεικονίσεων, των στερεοτύπων και των αξιών (μαζί πάντα με την οικογένεια, αλλά και τα ΜΜΕ). Παράγοντες όπως οι πολιτικές που αφορούν στην εκπαίδευση γενικότερα, το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών σε συνδυασμό με το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων και την εικονογράφησή τους, το περίφημο «κρυφό» αναλυτικό πρόγραμμα, τα παιχνίδια και τα αθύρματα, οι στάσεις, οι προσδοκίες οι συμπεριφορές, των εκπαιδευτικών, ανδρών και γυναικών, ο λόγος που οι εκπαιδευτικοί αρθρώνουν (και στον οποίο λόγο το αρσενικό υποκαθιστά και τα δύο φύλα, κάνοντας το θηλυκό γένος άορατο), οι παρεμβάσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος του σχολείου (σύλλογοι γονέων, Γ.Α. εκκλησία κ.λπ.), συντελούν αποφασιστικά στη διατήρηση των παραδοσιακών ρόλων και συμπεριφορών και στην «εσωτερικεύσή» τους από τους μαθητές και τις μαθήτριες. Όπως επισημαίνει η Lynne Chisholm «το σχολείο εξακολουθεί να παίζει ένα σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες αναπαραγωγής της ανισότητας ανάμεσα στα φύλα. Και το κάνει αυτό όχι από μόνο του, αλλά σε συνδυασμό με τους ρόλους που διαδραματίζουν η οικογένεια και όλο το πολιτισμικό και οικονομικό πλαίσιο της κοινότητας. Το σχολείο είναι ο πιο σημαντικός από τους χώρους που λαμβάνουν αποφάσεις, γιατί επηρεάζει τις μελλοντικές ευκαιρίες και προοπτικές και είναι, ταυτόχρονα, πρωταρχικό κοινωνικοποιητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αποκτώνται εμπειρίες που διαμορφώνουν την αυτοαντίληψη». Η ίδια η

οργάνωση και η δομή της σχολικής τάξης, η περιέουσα ατμόσφαιρά της, τα λεκτικά και μη λεκτικά μηνύματα που παράγονται στο πλαίσιο της, ισχυροποιούν τις υφιστάμενες διακρίσεις και «νομιμοποιούνται» από ένα σύνολο μύθων, με πιο γνωστόν αυτόν της «φυσικής» αδυναμίας των κοριτσιών στην ενασχόληση με τα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες ευρύτερα σε σχέση με τα αγόρια.

Ύστερα από τα προαναφερόμενα γίνεται προφανές το γιατί το αίτημα μιας μη-σεξιστικής αγωγής των παιδιών, μιας σύγχρονης φεμινιστικής παιδαγωγικής έχει ήδη τεθεί από την φεμινιστική σκέψη και επιστήμη. Η εμμονή στο δικαίωμα στην εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη της, εκτός των άλλων, την ισότητα των φύλων και των ευκαιριών μπορεί να συμβάλλει στην άρση των διακρίσεων που συνδέονται με τα φύλα και στην αντιμετώπιση "βαθιά ριζωμένων» ανισοτήτων. Οι ανισότητες αυτές καταδικάζουν εκατομμύρια παιδιά, κυρίως κορίτσια, σε μια ζωή σε μια ζωή χαμένων ευκαιριών. Μια εκπαίδευση της έμφυλης ισότητας συνεπάγεται όχι μόνον υψηλή αξιολόγηση των κοριτσιών, αλλά και βελτίωση των αγοριών καθώς θα συνειδητοποιήσουν τα κοινωνικά πλεονεκτήματα που θα προκύψουν από την αναγνώριση και αποδοχή των δυνατοτήτων και της προσφοράς των κοριτσιών και των γυναικών. Το γεγονός συμβάλλει επίσης στο να βοηθηθούν τα αγόρια να ξεφύγουν από την πίεση που αισθάνονται από την υποχρέωση συμμόρφωσής τους με τους παραδοσιακούς ρόλους, συμπεριφορές και νοοτροπίες. Τελικά, είναι βέβαιο πως, σε σημαντικό βαθμό, η εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη της τις έμφυλες ιεραρχίες και διαφορές, που επιδιώκει την ισόρροπη παρουσία ανδρών και γυναικών σε κάθε τομέα της δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας της ζωής, αποτελεί ισχυρό όπλο εξάλειψης της κατά φύλα διαίρεσης της κοινωνίας και του πλέγματος των μύθων και των ιδεολογημάτων που τη συνοδεύουν, με τις γνωστές διαχρονικές καταστρεπτικές συνέπειες σε κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό επίπεδο. Στο πλαίσιο της ο/η νέου τύπου εκπαιδευτικός απαιτείται να διαθέτει το σύνολο των συμπεριφορών και των γνώσεων που του/ης επιτρέπει να αναγνωρίζει την ανισότητα στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, να προχωρά σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις που να εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση των μαθητριών και των μαθητών που θα οδηγεί σε ίσα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Ταυτόχρονα, όμως θα διεκδικεί την ισότητα μεταξύ των φύλων στην επαγγελματική του/της πυραμίδα, στα διοικητικά και εκπαιδευτικά κέντρα λήψης αποφάσεων και στους συνδικαλιστικούς του/ης φορείς.

Στο πλαίσιο του ανωτέρω προβληματισμού και των αναγνωρισμένων αναγκών επιχειρήθηκε η αξιολόγηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων που αποτελούν ευρεία και άκρως ενδιαφέρουσα εκπαιδευτική προσπάθεια μακράς πνοής. Από την άποψη αυτή εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια σε εκείνες και εκείνους που συνετέλεσαν στην επιτυχία του εγχειρήματος, δηλώνοντας εξ αρχής πως δεν βρεθήκαμε κατά την αξιολογητική διαδικασία ενώπιον ακραίων σεξιστικών ή/και εθνικιστικών διατυπώσεων και διαγνώσαμε προσπάθειες, για να συμπεριληφθεί η διάσταση του φύλου στα κείμενα.. Σε κάθε περίπτωση θέλουμε να θεωρηθεί η δική μας παρέμβαση περισσότερο ως εμπλουτισμός των προγραμμάτων από τη σκοπιά του φύλου, τόσο μέσω συγκεκριμένων διαφωνιών που συνοδεύονται από αντίστοιχες –διορθωτικές(αλλά και συμπληρωματικές) κατά τη γνώμη μας- προτάσεις όσο και από την επισήμανση παραλείψεων αναφοράς και συμπερίληψης τομέων και θεματικών που συνδέονται με τα φύλα. Έτσι η αξιολόγηση περιλαμβάνει σειρά γενικών επισημάνσεων που αφορούν στα περισσότερα ή/και στο σύνολο των κειμένων και παρατηρήσεις που αφορούν στα επιμέρους θεματικά πεδία (λ.χ. Λογοτεχνία, Βιολογία, Μαθηματικά κ.λπ.).